

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ПТБ

к.е.н., доцент _____ Л.О. Болтянська

«29» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Аналіз господарської діяльності»

для здобувачів ступеня вищої освіти *«Бакалавр»*

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

факультет економіки та бізнесу

2019– 2020 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – Мелітополь, ТДАТУ. – 2019. – 21 с.

Розробник: к.е.н., доцент Грицаєнко Галина Іванівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 року

Завідувач кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

к.е.н., доц. _____ Л.О. Болтянська

Схвалено методичною комісією факультету ЕтаБ

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № ____ від «____» _____ 2019 року

Голова методичної комісії, к.е.н., доц. _____ А.А. Костякова

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів <u>6</u>	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язкова</u> (нормативна або вибіркова)	
Загальна кількість годин – <u>180 години</u>	Спеціальність <u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> (шифр та назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – <u>2</u>		<u>3/ 1с</u>	<u>5 / 1</u>
Тижневе навантаження: - аудиторних занять <u>5 год.</u> - самостійна робота студента <u>9,3 год.</u>	Ступінь вищої освіти <u>Бакалавр</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	<u>20 год.</u>
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	<u>30 год.</u>
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	<u>130 год.</u>
		Форма контролю: <u>екзамен</u> (екзамен або диференційований залік)	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності» є діяльність суб'єктів господарювання, господарські явища і операції, виражені через систему економічної інформації.

Мета дисципліни: набуття теоретичних знань та практичних навиків з теорії економічного аналізу.

Для досягнення цієї мети у процесі вивчення дисципліни перед студентами поставлено **такі завдання:**

- 1) визначити теоретичні та методологічні засади економічного аналізу;
- 2) навчитися інформаційно виражати через систему показників стан та зміну будь-якої господарської операції чи явища;
- 3) набути практичних навиків щодо застосування методів і способів комплексного, дискримінантного аналізу та прогнозування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 4) навчитись робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень;
- 5) набути практичних навиків в оформленні аналітичних висновків.

Вивчення дисципліни «Аналіз господарської діяльності» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки фахівця, за якого він повинен:

а) знати:

- етапи становлення і розвитку економічного аналізу;
- економічні терміни, ключові показники діяльності суб'єкта господарювання, їх взаємозв'язки і взаємозалежності;
- сутність, умови застосування та подальше удосконалення показників діяльності суб'єкта господарювання;
- сучасний арсенал методів і прийомів економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання;
- принципи і методи обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

б) вміти:

- проводити дослідження змін економічних явищ і процесів на багатокритеріальній основі;
- робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень;
- знаходити найменш трудомісткі засоби й методи для вивчення кожної ситуації або проблеми з економіки;
- завершувати аналіз ситуацій розробкою проекту управлінського рішення;
- набути навички в оформленні аналітичних висновків на запит користувачів відповідно до стандартів аналітичного процесу;
- опанувати методику прогнозування результатів діяльності підприємства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Організація та інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності

Тема 1. ПОНЯТТЯ, ЗНАЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ [1, с. 10-41], [2, 3]

Аналіз господарської діяльності як галузь економічної науки. Історія розвитку та становлення аналізу господарської діяльності. Мета аналізу. Предмет і завдання аналізу господарської діяльності. Основні категорії аналізу господарської діяльності: фактори та їх класифікація, резерви та їх класифікація. Зв'язок аналізу господарської діяльності з іншими науками і дисциплінами.

Тема 2. МЕТОД ТА ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ [1, с. 42-61], [2, 3, 6, 7, 9, 14, 19, 31]

Метод і методика аналізу господарської діяльності. Основні елементи методу аналізу, послідовність їх застосування. Дедуктивний та індуктивний прийоми дослідження економічних показників. Вивчення взаємозв'язку економічних показників. Способи відображення взаємозв'язку у вигляді математичних формул (аналітичних моделей), графіків, аналітичних таблиць тощо. Застосування способу відносних чисел і балансового (сальдового) способу. Використання економіко-математичних методів і електронних обчислювальних машин при аналізі.

Узагальнення аналітичних результатів. Об'єктивна оцінка господарських результатів, визначення раціональнішого поєднання факторів, що впливають на них. Способи і прийоми узагальнення.

Тема 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ [1, с. 62-83], [15, 17, 18, 26, 32, 34, 36, 37, 40, 41, 44, 45]

Сутність порівняння. Типи порівнянь і їх мета

Завдання, можливості та напрямки, використання багатовимірних порівнянь в АГД. Алгоритм багатовимірних порівнянь.

Умови порівняльності показників. Нейтралізація впливу вартісних, об'ємних, якісних і структурних факторів. Інші способи досягнення порівняльності показників.

Тема 4. МЕТОДИКА ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ [1, с. 84-108], [5, 31]

Взаємозв'язок економічних явищ. Подання про факторному аналізі. Типи факторного аналізу, його основні завдання.

Значення класифікації факторів. Основні типи факторів. Поняття і відміну різних типів факторів в АГД.

Необхідність і значення систематизації чинників. Основні способи

систематизації факторів в детермінованому і стохастичному аналізі.

Сутність і значення моделювання, вимоги до нього. Основні типи факторних детермінованих моделей. Способи перетворення факторних систем. Правила моделювання.

Типи детермінованих моделей, в яких застосовується спосіб ланцюгової підстановки. Сутність і правила його застосування. Алгоритми розрахунку впливу факторів цим способом в різних типах моделей.

Сутність і призначення індексного методу. Алгоритм розрахунку впливу факторів цим методом для різних моделей.

Сутність, призначення та сфера застосування способу абсолютних різниць. Порядок і алгоритми розрахунку впливу факторів цим способом.

Сутність і призначення способу відносних різниць. Сфера його застосування. Алгоритм розрахунку впливу факторів цим способом.

Тема 5. МЕТОДИКА ВИЯВЛЕННЯ І ПІДРАХУНКУ РЕЗЕРВІВ В АНАЛІЗІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ [1, с. 109-148]

Поняття господарських резервів. Природа і джерела господарських резервів. Найважливіші ознаки, покладені в основу класифікації резервів. Види господарських резервів і їх характеристика.

Науковість, комплексність, системність, обґрунтованість, оперативність, плановість, масовість, виділення "провідної ланки" та "вузьких місць", запобігання повторного рахунку резервів.

Способи прямого рахунку, порівняння, детермінованого факторного аналізу, кореляційного аналізу, функціонально-вартісного аналізу, математичного програмування, моделювання та ін. Їх призначення та алгоритми розрахунків. Сутність формального і неформального підходів при підрахунку господарських резервів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Метод і методика економічного аналізу

Тема 6. АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ І ПОСЛУГ [25, с. 149-195], [5, 23, 24]

Значення та завдання аналізу виробництва валової і товарної продукції. Показники і джерела даних для аналізу виробничої програми. Характеристика змісту цих джерел інформації та особливості їх використання при аналізі.

Оцінка виконання базисних (планових) завдань і досягнутого рівня виробництва валової і товарної продукції в натуральному виразі за основними її видами і у вартісному виразі по підприємству в цілому. Аналіз впливу факторів на обсяг реалізованої продукції. Аналіз показників товарності виробництва. Використання продукції для задоволення внутрішньогосподарських потреб. Аналіз рівня спеціалізації, інтенсифікації та ефективності виробництва.

Показники, які характеризують спеціалізацію підприємства. Коефіцієнт спеціалізації. Рівень інтенсифікації виробництва. Розрахунок ефективності інтенсифікації виробництва. Використання результатів аналізу для оцінки напруженості планів виробництва продукції та економічного обґрунтування виробничої програми підприємства на майбутній період. Аналіз прийнятої виробничої програми підприємства і здійснення заходів, спрямованих на її виконання, можливі шляхи збільшення обсягу виробництва продукції.

Тема 7. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНОГО РІВНЯ ПІДПРИЄМСТВА [25, с. 196-208], [10, 16, 20, 21, 23, 24, 42, 43]

Завдання і джерела аналізу. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Оцінка загального рівня продуктивності праці працівників підприємства за вартістю валової продукції на одного працівника. Аналіз впливу на рівень продуктивності праці окремих факторів: використання фонду робочого часу, тривалості відпрацьованого людино-дня в годинах, годинної продуктивності праці. Вивчення використання робочого часу і визначення впливу його втрат на обсяг виробництва. Аналіз показників продуктивності праці у галузях і підрозділах підприємства. Аналіз трудомісткості виробництва продукції за технологічними операціями. Вплив на продуктивність праці обсягу і трудомісткості технологічних операцій. Вивчення рівня механізації виробничих процесів на виробництві. Аналіз оплати праці. Загальна оцінка ефективності витрачання коштів на оплату праці в розрахунку на одиницю вартості валової продукції. Аналіз витрачання коштів на оплату праці робітників основних галузей та інших категорій працівників підприємства. Абсолютний і відносний результат витрачання коштів на оплату праці. Рівень заробітків за окремими категоріями та професіями працівників. Аналіз співвідношення зростання продуктивності праці та рівня її оплати, вплив такого співвідношення на собівартість продукції. Аналіз форм оплати праці. Підрахунки резервів зростання продуктивності праці та ефективного використання коштів на її оплату.

Завдання і джерела аналізу основних засобів. Оцінка забезпеченості підприємства основними виробничими засобами. Аналіз складу, структури і стану основних засобів. Аналіз загальних показників використання основних виробничих засобів: фондівіддачі по валовій, товарній продукції, валовому доходу і прибутку підприємства. Шляхи підвищення фондівіддачі за рахунок поліпшення складу, структури основних засобів та збільшення виробництва продукції. Аналіз використання окремих видів основних виробничих засобів. Аналіз використання техніки. Визначення впливу зміни кількості машин та їх виробітку на загальний обсяг робіт. Фактори, які впливають на показники виробітку машин. Методика аналізу впливу цих факторів. Аналіз використання вантажних автомобілів. Аналіз обсягу вантажоперевезень і визначення впливу на цей показник зміни кількості автомобілів та їх виробітку. Фактори, які впливають на виробіток машин. Методика аналізу впливу цих факторів. Аналіз

витрат і собівартості роботи вантажного автотранспорту.

Загальна оцінка виконання плану матеріально-технічного постачання. Аналіз складських запасів матеріальних ресурсів. Забезпеченість підприємства нормованими оборотними запасами і матеріалами. Основні причини відхилень від нормативів. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Показники матеріалоемності продукції, вивчення факторів, що сприяють зниженню матеріалоемності продукції. Індексний аналіз матеріалоемності продукції.

Тема 8. АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ [25, с. 196-208], [8, 11, 12, 13, 22, 23, 24, 35, 38, 39]

Значення і завдання аналізу собівартості продукції. Показники і джерела даних для аналізу. Загальна оцінка досягнутого рівня витрат на одиницю вартості валової і товарної продукції. Аналіз впливу на ці показники структури продукції, цін і собівартості окремих її видів. Оцінка досягнутого рівня і виконання плану собівартості виробництва основних видів продукції. Загальні принципи методики аналізу продукції за видами. Визначення впливу матеріальних і вартісних (цінових) витрат на собівартість, з'ясування причин їх відхилень від базисних (нормативних) показників. Аналіз собівартості окремих видів продукції за показниками базисних (планових) витрат на фактично виконаний обсяг робіт з поділом витрат на умовно-постійні та умовно-змінні. Оперативний аналіз собівартості продукції. Аналіз непрямих витрат на виробництво продукції. Загальна оцінка ефективності цих витрат на одиницю вартості валової продукції. Виконання плану загальновиробничих витрат за статтями. Аналіз постійних і змінних загальновиробничих витрат. Аналіз розподілу загальновиробничих витрат. Аналіз адміністративних витрат. Використання аналітичних результатів комп'ютеризації аналізу собівартості продукції в управлінні виробництвом.

Тема 9. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА [25, с. 209-256], [9, 15, 17, 18, 34, 45]

Завдання і джерела аналізу формування доходів та прибутку підприємства. Аналіз загального прибутку підприємства. Вивчення фінансових результатів від реалізації продукції, іншої операційної діяльності, фінансових операцій, іншої (інвестиційної) діяльності та надзвичайних подій. Вплив на прибуток від реалізації зміни обсягу і структури продукції, її реалізаційних цін і повної собівартості. Аналіз прибутку від реалізації продукції за окремими її видами, галузями і каналами реалізації. Методика вивчення впливу на прибуток зміни обсягів реалізації, цін і собівартості продукції за видами. Причини зміни обсягів реалізованої продукції, цін і повної собівартості з урахуванням якості продукції, термінів і каналів реалізації. Аналіз витрат на збут продукції.

Визначення і аналіз показників рентабельності продукції галузей, виробничих підрозділів і підприємства в цілому. Фактори і методика аналізу їх впливу на рентабельність витрат як відношення прибутку від реалізації продукції до повної собівартості. Аналіз норми прибутку по відношенню до

вартості виробничих фондів (основних і оборотних засобів). Вплив на норму прибутку оборотності обігових коштів. Аналіз збалансованого співвідношення між витратами, обсягом виробництва і прибутком з урахуванням розподілу витрат на постійні та змінні. Графік критичного обсягу виробництва.

Тема 10. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА [25, с. 257-289]

Значення і завдання аналізу фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки. Особливості аналізу фінансових показників. Взаємний зв'язок і залежність між виробничою та фінансовою діяльністю підприємства. Зміст аналізу фінансового стану господарства.

Джерела даних для аналізу. Фінансовий план і джерела фактичних даних для його аналізу. Баланс підприємства, економічний зміст і групування статей балансу. Складання нетто-балансу. Аналіз наявності засобів у розпорядженні підприємства, їх структури і джерела формування.

Аналіз обігових коштів. Наявність власних і притриманих до них обігових коштів, забезпеченість ними підприємства. Аналіз стану виробничих запасів і витрат. Використання короткотермінових банківських кредитів. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості. Аналіз розрахунків підприємства з бюджетом, по соціальному страхуванню та інших поточних зобов'язаннях. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Оцінка ризику банкрутства підприємства. Аналіз ділової активності підприємства. Ефективність використання капіталу підприємства. Аналіз рентабельності продаж. Аналіз ефективності використання майна підприємства. Аналіз капітальних інвестицій. Аналіз оборотності обігових коштів. Показники, які характеризують обіговість коштів, їх визначення і економічний зміст. Шляхи прискорення оборотності обігових коштів. Підсумкова оцінка фінансового стану підприємства за даними балансу. Визначення резервів поліпшення фінансового стану підприємства, розробка та здійснення заходів з їх використання.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			Л	П	СРС	
Змістовий модуль 1. Організація та інформаційне забезпечення аналізу господарської діяльності						
1	Лекція 1	Тема 1. Поняття, значення та організація аналізу господарської діяльності	2			
	Практичне заняття 1	Поняття, значення та організація аналізу господарської діяльності		3		3
	Самостійна робота 1	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
2	Лекція 2	Тема 2. Метод та прийоми економічного аналізу	2			
	Практичне заняття 2	Метод та прийоми економічного аналізу		3		3
	Самостійна робота 2	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
3	Лекція 3	Тема 3. Порівняльний аналіз	2			
	Практичне заняття 3	Порівняльний аналіз		3		3
	Самостійна робота 3	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
4	Лекція 4	Тема 4. Методика факторного аналізу	2			
	Практичне заняття 4	Методика факторного аналізу		3		3
	Самостійна робота 4	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
5	Лекція 5	Тема 5. Методика виявлення і підрахунку резервів в аналізі господарської діяльності підприємств	2			

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			Л	П	СРС	
	Практичне заняття 5	Методика виявлення і підрахунку резервів в аналізі господарської діяльності підприємств		3		3
	Самостійна робота 5	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
6, 7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I			10	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I				10
Всього за змістовий модуль 1 (90 годин)			10	15	65	35
Змістовий модуль 2. Метод і методика економічного аналізу						
8	Лекція 6	Тема 6. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг	2			
	Практичне заняття 6	Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг		3		3
	Самостійна робота 6	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
9	Лекція 7	Тема 7. Аналіз виробничих ресурсів та організаційно-технічного рівня підприємства	2			
	Практичне заняття 7	Аналіз виробничих ресурсів та організаційно-технічного рівня підприємства		3		3
	Самостійна робота 7	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
10	Лекція 8	Тема 8. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	2			
	Практичне заняття 8	Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції		3		3
	Самостійна робота 8	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-			11	2

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			Л	П	СРС	
		інформаційному порталі				
11	Лекція 9	Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	2			
	Практичне заняття 9	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства		3		3
	Самостійна робота 9	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
12	Лекція 10	Тема 10. Аналіз фінансового стану підприємства	2			
	Практичне заняття 10	Аналіз фінансового стану підприємства		3		3
	Самостійна робота 10	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			11	2
13, 14	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2			10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2				10
Всього за змістовий модуль 2 (90 годин)			10	15	65	35
Екзамен			x	x	x	30
Разом (180 годин)			20	30	130	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Розкажіть про аналіз і синтез як особливості людського мислення.
2. Розкрийте сутність аналізу в широкому і вузькому плані.
3. Розкажіть про відокремлення економічного аналізу як самостійної науки.
4. В чому особливості аналізу на макро- і мікрорівні?
5. Розкажіть про виникнення, історію, сучасний стан та перспективи розвитку аналізу господарської діяльності.
6. Розкрийте зміст класифікації АГД.
7. Розкажіть про АГД як функцію управління.
8. Розкрийте зв'язок АГД з іншими функціями управління, її місце серед них.
9. Розкажіть про зростання ролі аналізу в системі управління виробництвом.
10. Поясніть вплив економічного аналізу на прийняття управлінських рішень.
11. Поясніть особливості організації аналітичної роботи на макро- і на мікрорівні.
12. Обґрунтуйте оптимальний вибір форми організації економічного аналізу та його етапів залежно від суб'єктів господарювання.
13. Покажіть взаємозв'язок між видами економічного аналізу та його організацією.
14. Дайте всебічну характеристику джерел інформації економічного аналізу.
15. Назвіть способи перевірки вірогідності джерел інформації економічного аналізу.
16. Поясніть зміст підготовленого проекту управлінських рішень за наслідками проведеного економічного аналізу.
17. Поясніть суть організації та методичного керівництва аналітичною роботою на підприємстві.
18. На чому ґрунтується вимога безперервності аналітичної роботи?
19. Поясніть роль та функції окремих служб в організації та проведенні аналізу.
20. Що таке безтекстове оформлення результатів аналізу?
21. Поясніть, коли доцільно організовувати окремий відділ економічного аналізу на підприємстві.
22. Що розуміють під методом економічного аналізу? Які його основні риси та характерні особливості?
23. У чому полягає суть системного підходу і як він виявляється в економічному аналізі?
24. У чому полягає суть якісних (абстрактно-логічних) та кількісних прийомів економічного аналізу?
25. Які основні абстрактно-логічні прийоми застосовуються в економічному аналізі?
26. Суть, значення та сфера використання евристичних прийомів дослідження.

27. У чому полягає сутність прийомів «мозкового штурму» та «експертних оцінок»?
28. Що таке середні та відносні величини, їх види та особливості використання в економічному аналізі?
29. Що таке ряди динаміки? Які показники використовуються для аналізу рядів динаміки? Методика їх розрахунку.
30. Значення та роль графічного способу дослідження в економічному аналізі. Які види діаграм та графіків найчастіше використовуються в економічному аналізі?
31. Які види групувань використовуються в економічному аналізі? Яка методика побудови аналітичного групування?
32. У чому полягає суть балансового способу та сфера його застосування в економічному аналізі?
33. Розкажіть про сутність порівняння.
34. Що вам відомо про типи порівнянь і їхню мету?
35. Розкажіть про завдання, можливості та напрямки використання багатовимірних порівнянь в АГД.
36. Алгоритм багатовимірних порівнянь.
37. Які умови порівнянності показників вам відомі?
38. Розкажіть про нейтралізацію впливу вартісних, об'ємних, якісних і структурних факторів.
39. Розкажіть про інші способи досягнення порівнянності показників.
40. Взаємозв'язок економічних явищ.
41. Подання про факторному аналізі.
42. Типи факторного аналізу, його основні завдання.
43. Значення класифікації факторів.
44. Основні типи факторів.
45. Поняття і відміну різних типів факторів в АГД.
46. Необхідність і значення систематизації чинників.
47. Основні способи систематизації факторів в детермінованому і стохастичному аналізі.
48. Сутність і значення моделювання, вимоги до нього.
49. Основні типи факторних детермінованих моделей.
50. Способи перетворення факторних систем. Правила моделювання.
51. Типи детермінованих моделей, в яких застосовується спосіб ланцюгової підстановки.
52. Сутність і правила застосування способу ланцюгової підстановки.
53. Алгоритми розрахунку впливу факторів способом ланцюгової підстановки в різних типах моделей.
54. Сутність і призначення індексного методу. Алгоритм розрахунку впливу факторів індексним методом для різних моделей.
55. Сутність, призначення та сфера застосування способу абсолютних різниць.
56. Порядок і алгоритми розрахунку впливу факторів абсолютних різниць.

57. Сутність і призначення способу відносних різниць.
58. Сфера застосування способу відносних різниць.
59. Алгоритм розрахунку впливу факторів способом відносних різниць.
60. Поняття господарських резервів.
61. Природа і джерела господарських резервів.
62. Найважливіші ознаки, покладені в основу класифікації резервів.
63. Види господарських резервів і їх характеристика.
64. Принципи визначення господарських резервів.
65. Способи, призначення та алгоритми розрахунків господарських резервів.
66. Сутність формального і неформального підходів при підрахунку господарських резервів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Розкажіть про значення та завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг в умовах ринкових перетворень в Україні.
2. Що вам відомо про аналіз обсягу виробництва продукції у натуральному і вартісному вимірі?
3. В чому сутність аналізу динаміки обсягів виробництва продукції?
4. Назвіть основні причини спаду обсягів виробництва у перехідний період.
5. Розкажіть про аналіз асортименту і структури випуску продукції.
6. Які основні причини асортиментно-структурних зрушень при виробництві продукції?
7. Розкажіть про аналіз якості продукції та основних причин зміни її рівня.
8. В чому сутність аналізу сортності продукції?
9. Розкажіть про аналіз виробничого браку і причин його виникнення.
10. В чому сутність аналізу ритмічності виробництва та випуску продукції?
11. Розкажіть про аналіз комплектності виробництва і продукції.
12. Що вам відомо про аналіз комплектності незавершеного виробництва?
13. Якими джерелами інформації користуються при аналізі обсягу реалізації?
14. Назвіть напрями аналізу обсягу реалізації.
15. Як вивчити стан зовнішньоекономічної діяльності підприємства?
16. Які фактори впливають на обсяг реалізації?
17. Які резерви збільшення обсягу реалізації?
18. Як визначити, чи забезпечене підприємство трудовими ресурсами?
19. Як проаналізувати якість робочої сили?
20. Що таке плінність кадрів?
21. Як дослідити використання робочого часу?
22. Як проаналізувати продуктивність праці?
23. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними засобами.
24. Показники і фактори використання виробничих потужностей та устаткування.

25. Як визначити, чи забезпечене підприємство у повному обсязі матеріальними ресурсами?
26. Яку роль виконують складські запаси виробничих ресурсів і як їх проаналізувати?
27. Показники використання сировини, матеріалів тощо.
28. Які фактори впливають на використання всіх виробничих ресурсів?
29. Порядок розрахунку впливу головних факторів на обсяг виробництва продукції.
30. Методика підрахунку резервів зростання товарної продукції та її реалізації.
31. Значення аналізу собівартості продукції.
32. Які завдання розв'язуються під час такого аналізу?
33. Які джерела інформації використовуються для аналізу собівартості?
34. За якими показниками характеризується собівартість продукції?
35. Які види собівартості використовуються в економіці?
36. Назвіть особливості собівартості одиниці окремих видів продукції?
37. У чому полягають особливості аналізу витрат на 1 грн. товарної продукції?
38. Обґрунтуйте необхідність і методику зниження собівартості порівнянної і непорівнянної продукції.
39. Навіщо і як виявляти вплив обсягу й структури продукції на зниження собівартості?
40. У чому полягають особливості аналізу за елементами витрат?
41. У чому полягають особливості аналізу за статтями калькуляції?
42. Назвіть особливості аналізу за прямими й накладними витратами в собівартості продукції.
43. Як підрахувати вплив факторів «норма» і «ціна» на відхилення матеріальних витрат у собівартості?
44. У чому виявляються особливості аналізу умовно-постійних і умовно-змінних витрат?
45. Що відносять до комплексних витрат, як їх аналізують?
46. Як аналізується собівартість окремих виробів?
47. Назвіть особливості аналізу собівартості продукції в структурних підрозділах.
48. Які особливості й відмінності має методика оперативного аналізу собівартості?
49. Обґрунтуйте необхідність міжгосподарського (порівняльного) аналізу собівартості.
50. Назвіть особливості функціонально-вартісного аналізу (ФВА).
51. Як проводиться зведений підрахунок резервів зниження собівартості продукції?
52. Які завдання ставляться перед аналізом прибутку підприємства?
53. Назвіть джерела інформації для аналізу прибутку і охарактеризуйте їх.
54. Поясніть, як формується прибуток підприємства.

55. Що таке прибуток, одержаний від звичайної діяльності?
56. Що таке чистий прибуток?
57. Назвіть фактори, які впливають на прибуток від реалізації.
58. Поясніть, як створюються доходи від цінних паперів.
59. Що таке трендовий аналіз прибутку?
60. Охарактеризуйте резерви збільшення прибутку.
61. Назвіть види рентабельності та охарактеризуйте їх.
62. Яке значення має фінансовий аналіз для зміцнення господарської діяльності підприємства за умов переходу до ринкової економіки?
63. Які завдання, джерела та методи економічного аналізу фінансових показників?
64. Які форми звітності передбачено національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку для економічного аналізу фінансового стану підприємства?
65. Як здійснюється експрес-аналіз балансу?
66. Як зробити горизонтальний і вертикальний аналіз балансу? Основні цілі його проведення.
67. В яких випадках баланс можна назвати позитивним?
68. На основі яких джерел інформації аналізується майно підприємства? Методика аналізу.
69. Порядок аналізу складових, які створюють майно підприємства.
70. Як розрахувати коефіцієнт незалежності підприємства, яке основне призначення цього коефіцієнта?
71. Порядок аналізу активів підприємства.
72. Аналіз пасивів підприємства.
73. Як розрахувати й проаналізувати стан власних оборотних коштів підприємства?
74. Які основні показники ефективного використання майна, порядок їх розрахунку й оцінки?
75. Як скласти та проаналізувати баланс ліквідності підприємства?
76. Коли підприємство є ліквідним.
77. Основні показники ліквідності підприємства, їх розрахунок і аналіз.
78. Як скласти баланс (календар) платоспроможності і яке його основне призначення?
79. Як аналізується фінансова стабільність підприємства?
80. Як аналізується оборотність оборотних коштів?
81. Які основні напрямки складання й аналізу звіту про рух коштів?
82. Як аналізується власний капітал підприємства?
83. Як розрахувати суму власного капіталу за даними балансу?
84. Як здійснюється аналіз рентабельності капіталу?

ЛІТЕРАТУРА

1. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: Учебник / Н.А. Русак, В.И. Стражев, О.Ф. Мигун и др.; Под общ. ред. В.И.Стражева. – Мн.: Высшая школа, 1998. – 345 с.
2. Андреева Л.О. Системний аналіз організації / Л.О. Андреева // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – № 2 (18), том 5. – с. 7-14.
3. Андреева Л.О., Лисак О.І. Аналітична оцінка діяльності м'ясопереробних підприємств регіону/ Л.О. Андреева, О.І. Лисак // Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», №1-2, 2016 (61). С. 141-146.
4. Баканов М.И. Теория экономического анализа: Учебник. / Баканов М.И., Шеремет А.Д. – 4-е изд., доп. й перераб. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 369 с.
5. Болтянська Л.О. Аналіз факторів формування пропозиції плодової продукції на ринку / /Л.О. Болтянська // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки), 2016. - №3 (32). - С. 49-56.
6. Власюк Ю.О. Застосування економіко-математичних методів у дослідженні конкурентоспроможності підприємств// Ю.О. Власюк, Г.П. Педченко / Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2017. № 3 (35). - С. 279-285.
7. Грицаєнко Г.І. Метод аналізу ієрархій у визначенні пріоритетних напрямів інвестування аграрного виробництва / Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ» (Херсон, 19 квітня 2018 р.) Тези доповідей. – Херсон : ХДАУ, 2018. – С. 207-209.
8. Грицаєнко М. Трансакційні витрати національної економіки: сутність, класифікація та оцінка [Електронний ресурс] / М. Грицаєнко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2017. — Вип. 2 (17). — С. 41-55. — Режим доступу.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17hmikto.pdf>.
9. Грицаєнко М.І. Ефект та ефективність інноваційної діяльності / М. І. Грицаєнко: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. [«Розвиток економіки України на інноваційній основі»], (Мелітополь, 12-15 черв. 2012 р.) / за ред. С. В. Кармана. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська міська типографія, 2012. – С. 23–25.
10. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у складі ресурсного потенціалу підприємницької діяльності / М.І. Грицаєнко // Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку малого та середнього підприємництва» (м. Мелітополь, 12 грудня 2017 р.) – Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет, 2017. – С.43-47.

11. Грицаєнко М.І. Трансакційні витрати на макро-, мезо- та мікрорівнях / М.І. Грицаєнко // Економіка та управління АПК. – 2018. – №1. – С. 124-133
12. Грицаєнко М.І. Трансакційні витрати: сутність, класифікація та зв'язок з соціальним капіталом / М.І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2017. – №4. – С. 249-255
13. Грицаєнко М.І. Формування трансакційних витрат у сільському господарстві / М.І. Грицаєнко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні проблеми розвитку бізнесу та місцевого самоврядування» (Мелітополь, 14-15 червня 2018 р.). Тези доповідей. – Мелітополь: ТДАТУ, 2018. – С. 53-55
14. Грицаєнко Г.І. Метод аналізу ієрархій у визначенні пріоритетних напрямів інтенсифікації землеробства [Електронний ресурс] / В.А. Дідур, Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Науковий вісник ТДАТУ. – 2016. – Вип. 6, Т. 1 – С. 22-34. – Режим доступу : <http://nauka.tsatu.edu.ua/e-journals-tdatu/pdf6t1/5.pdf>.
15. Грицаєнко Г.І. Оцінка ефективності в проектному аналізі / Г.І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь, Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. – №3 (23). – С. 61-65.
16. Грицаєнко Г.І. Технічне оснащення як пріоритетний напрям інвестування аграрного виробництва [Електронний ресурс] / Г.І. Грицаєнко, І.М. Грицаєнко // Економіка та суспільство. – 2017. – Вип. 9. – Режим доступу: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal-9>.
17. Грицаєнко М. І. Ефективність інновацій в аграрній сфері / М. І. Грицаєнко. // Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств: міжнар. наук.-практ. конф., 23-28 трав. 2013 р. : тези доп. – Львів: ЛНАУ, 2013. – С. 189–192.
18. Грицаєнко М. І. Ефективність інноваційної діяльності / М. І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – № 2 (18). – С. 132–141.
19. Грицаєнко М. І. Інтегральна оцінка ефективності інноваційної діяльності в аграрній сфері на основі методу аналізу ієрархій / М. І. Грицаєнко // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2014. – Т. 19. – Вип. 3. – С. 147–150.
20. Грицаєнко М. І. Кадрове забезпечення аграрної науки України / М. І. Грицаєнко // Економіка розвитку. – 2014. – № 4 – С. 19–25.
21. Грицаєнко М. І. Сутність та оцінка інноваційного потенціалу / М. І. Грицаєнко // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету / за ред. д-ра с.-г. наук, проф., акад. АН ВО України, заслуженого діяча науки і техніки України, ректора Подільського державного аграрно-технічного університету М. І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський: «ТОВ Друк-Сервіс», 2012. – С. 111–113.

22. Грицаєнко М.І. Місце витрат на маркетингові послуги у трансакційних витратах підприємства [Електронний ресурс]/ М.І. Грицаєнко // Маркетинг майбутнього: виклики та реалії : матеріали I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 25 жовтня 2017 р. ; Державний університет телекомунікацій. – Київ, 2017. – С. 61-63. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/n_5076_55895532.pdf.
23. Економіка аграрного підприємства: Навчальний посібник / Т.І. Яворська, Ю.О. Прус, О. М. Петрига; за ред. О.М. Петриги, Т.І. Яворської. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2016. – 498 с.
24. Економіка підприємства. Навч. посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
25. Економічний аналіз: Навчальний посібник / За ред. Чумаченка М.Г. – К.: КНЕУ, 2001. – 458 с.
26. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андреева Л.О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208.
27. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. / Івахненко В.М. – 5-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 261 с.
28. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. / Кононенко О., Маханько О. – Х.: Фактор, 2008. – 208 с.
29. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. / Г.І. Купалова – К.: Знання, 2008. – 639 с.
30. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. / Є.В. Мних – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
31. Педченко Г.П. Статистика: Навчальний посібник / Г.П. Педченко. — Мелітополь: Колор Принт, 2018. — 266 с.
32. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: Монографія / О.Г. Шпикуляк, М.І. Грицаєнко. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 424 с.
33. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / Г.В. Савицька – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
34. Тебенко В.М. Взаємозв'язок категорій «ефективність» та «результативність» господарської діяльності підприємства / В.М Тебенко / Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. – № 3 (27). С. 7-10
35. Тебенко В.М., Власюк Ю.О., Грибова Д.В., Біляєв С.С. Вплив поширення малого бізнесу на динаміку частки витрат на оплату праці у доданій вартості провідних галузей економіки України / В.М Тебенко., Ю.О. Власюк, Д.В. Грибова, С.С. Біляєв / Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики №3 (26), 2018. – с.123-132

36. Тебенко В.М., Завадських Г.М. Ефективність розвитку галузі садівництва / В.М. Тебенко, // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету №3 (32), 2016. - с.168-177
37. Яворська Т. І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: монографія / Т. І. Яворська. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 384 с.
38. Яворська Т. І. Оцінка конкурентоспроможності фермерських господарств за витратами / Т. І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету / ТДАТУ; за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь, 2012. – № 2 (18), Т. 3 – С.348–360.
39. Яворська Т. І. Формування виробничих витрат в особистих селянських господарствах / Т. І. Яворська // Економіка та управління АПК: наук. журнал / БНАУ. – Біла Церква, 2011. – Випуск 6 (89). – С. 31–36.
40. Яворська Т.І. Аналіз стану малого підприємництва в місті / Т.І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). № 3 (35), 2017 – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – с. 174-182.
41. Hrytsaienko H., Hrytsaienko I., Bondar A. and Zhuravel D. Mechanism of Investment of Technical Service in Agricultural Households. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 29-40.
42. Hrytsaienko M., Hrytsaienko H., Andrieieva L. and Boltianska L. The Role of Social Capital in Development of Agricultural Entrepreneurship. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 427-440.
43. Hrytsaienko M., Rogach Y. and Zorya M. Location of Social Capital in the Labor Protection of the Enterprise. Modern Development Paths of Agricultural Production. 2019. pp. 41-52.
44. Iavorska Tetiana. Criteria for referring enterprises to small business and its features in agriculture / Tetiana Iavorska // WORKSHOP: Problems of Green Agribusiness with and within the European Union Krakow, Agricultural University, May 27 –30, 2009, s.137–140.
45. Iavorska Tetiana. Economic analysis of small business activities in agrarian production /Tetiana Iavorska // Acta economica et informatica 1, Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2009, s. 23–26.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри ПТБ.
4. Internet.